

prihaja do veljave tako silovito, da postajajo prej rabljeni konceptualni aparati povsem neuporabni za ponovno oblikovanje okvirov in napotkov raznih oblik, in to kljub naraščajoči zahtevi po njihovi kontroli. Število in kako-vost »provokacij«, ki jih reklama, radiotelevizijska govorica in zabavna literatura vsak dan pošiljajo v kulturni sistem — in s tem torej tudi v pod-sistem modelov, ki so že po konvenciji nosilci estetske izkušnje — je ne-primerljivo večje od števila, ki bi ga lahko uresničila kakršnakoli avantgarda ali literarna šola. Ista »norma« — v primeri z njo bi literatura ustvarjala svoje »odklone« — je dejansko prvi prostor, v katerem je mogoče iskati možnost izraza.

Ta položaj je že pred časom pomagal pri oblikovanju novih metodo-logij za preučevanje tekstualnih tradicij in »literarnih« združevanj. Socio-logija literature npr. je dosegla pomembne korake v tej smeri, ko je upo-rabila sociološki in semiotični instrumentarij, da bi znova sestavila modali-tete združevanja literatov, stratifikacijo bralcev in njihove oblike sodelova-nja, oblikovanje pravil kooptacije v literarne družbe, nastajanje »novih« družbenih skupin, manjšin, marginalnih kultur in njihovih modelov estetske proizvodnje, splošne organizacije, pa mrežo proizvodnje in porazdelitev umetnosti in literature. Podatke, ki prihajajo iz teh raziskav, je mogoče uporabiti za spreminjanje — včasih tudi radikalno — scenarijev literarne tradicije, ki so prirejeni po zgodovinopisju iz prvih časov industrijske dobe, vendar pa pomenijo predvsem bistven prispevek za teorijo o proizvodnji literature in umetnosti v razviti industrijski družbi.

Prev. Jaša Zlobec

Neapeljska univerza, 20. novembra 1978

Okrogli in oglati

3. Babler Če misel ponavljaš, je ne poglobljaš.

Ali ima pridna čebela v kolektivu svoje družbe tudi osebne skrbi?

Kometi kršijo pedantni red vesolja.

Moder človek lahko pod pritiskom strašnih okoliščin zblazni, a nikoli ne znori.

Ne staram se, dokler se še znam odkrito začuditi ob vsakem naravnem pojavu.

Kako si na svetu, v katerem je toliko trpljenja, bede in lakote, očitam vsak sladek grižljaj, ki se mi stopi v ustih!

Srce se vedno ne strinja s tem, kar odobrava razum.

Nič se mi ne zdi tako podobno življenju in svetu kot drevo s svojimi koreninami, ki so trdno vkopane v zemljo, s svojim mogočnim deblom in s čudovito oblo krošnjo.

Odisej, Don Kihot, Hamlet, Babica, Taras Buljba, Tartarin de Tarascont, Švejk — vsi delujejo na sodobne, zlasti pa na kasnejše bralce in gledalce povsem drugače in mnogo bolj živo, globlje in trajneje, kot so si to njihovi ustvarjalci kdaj zamišljali.

V nesrečo se je treba živeti. Ali v srečo ne?

Resnica, do katere se dokopljemo, je — najbolj pogostno, ne da bi to vedeli — že vnaprej plačana s kakšno našo davno zmoto.

Sposobnost nezainteresirano razumeti tudi nasprotnika in dobra volja kljub vsem različnim nazorom sporazumeti se z njim, so znaki dobrega in poštenega politika.

Lepa stvar ne odganja ljubezni, s katero jo gledaš.

Mogoče, da slepec, ki zaznava samo vonj cvetice, bolje razume njeno dušo kot mi, ki vidimo tudi njene barve in lik.

O spoznanju, ki ga nisi sposoben izraziti s preprostimi in jasnimi besedami, raje molči.

Laže razume, da nekdo ne hrepeni postati predsednik Združenih držav, kot to, da ne hrepeni biti ribič na otoku Braču.

Vse, za kar naj bi se človeštvo trudilo z vsemi sposobnostmi svojega obstoja, bi moralo imeti en sam skupni imenovalec: Ljubezen.

Zlobneži in škodljivci so najbolj nevarni tedaj, kadar so hkrati tudi bistri in duhoviti.

Vedno je nesorazmerno več tistih, ki razumejo misel približno, kot pa tistih, ki jo razumejo popolnoma in natančno.

Kdor je postal ravnodušen do kakega ideala, se mu je že izneveril.

Z zavitimi in skopimi stavki pokrivajo slabi pisatelji nejasnost in jalovost svojih misli.

Trikrat blažen tisti, ki sme opravljati delo, za katero se čuti poklicanega.

V molku je več veličine kot v vseh velikih besedah.